



## **«Ο ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ»**

**Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Εικαστικής Αγωγής για τα παιδιά της Δ΄ τάξης του Δημοτικού Σχολείου, στην Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Κυπριακής Τέχνης στη Λευκωσία**

**Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας Λευκωσίας 2012-2013**

# ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ❖ Ταυτότητα προγράμματος
- ❖ Ταυτότητα Πινακοθήκης
- ❖ Παρουσίαση του εκπαιδευτικού προγράμματος
  - ❖ Περιγραφή
  - ❖ Περιεχόμενο
  - ❖ Στοχοθεσία
  - ❖ Μεθοδολογία
  - ❖ Δραστηριότητες
  - ❖ Μέσα- Υλικά
  - ❖ Ιστοσελίδα προγράμματος

# Ταυτότητα του προγράμματος

Τίτλος: *Ο παιδικός κόσμος της Πινακοθήκης*

Θέμα:

Περιδιάβαση στον κόσμο σημαντικών Κύπριων καλλιτεχνών που έθεσαν τις βάσεις για την ανάπτυξη της σύγχρονης κυπριακής τέχνης, όπως του Αδαμάντιου Διαμαντή, του Τηλέμαχου Κάνθου, του Γεώργιου Πολ. Γεωργίου, της Λουκίας Νικολαΐδου, του Χριστόφορου Σάββα, του Νίκου Δυμιώτη, κ.ά.

Εικαστική προσέγγιση της έννοιας της μητρότητας, της οικογένειας, της συντροφικότητας με αφετηρία τον παιδικό κόσμο που απεικονίζεται στα έργα των καλλιτεχνών.



Κώστας Αργυρού,  
«Μάνα και παιδί»  
πέτρα, 1990 - 92  
ύψος 150 εκ.

# Ταυτότητα του προγράμματος

**Συντελεστές:**

Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης συνεργασία με τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και την Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Κυπριακής Τέχνης στη Λευκωσία

**Σχεδιασμός Εκπαιδευτικού Προγράμματος και συγγραφή εκπαιδευτικού βιβλιαρίου:**

Τερέζα Λαμπριανού, Επιθεωρήτρια Δημοτικής Εκπαίδευσης  
Τζούλια Ηλιάδου και Περσεφόνη Κρασίδου, Σύμβουλοι Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων Εικαστικής Αγωγής  
Επαρχιακού Γραφείου Παιδείας Λευκωσίας

**Το πρόγραμμα απευθύνεται σε μαθητές και μαθήτριες της Στ' τάξης του δημοτικού σχολείου.**

Λευκωσία 2012-2013

# Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Κυπριακής Τέχνης

## Τοποθεσία

Η Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Κυπριακής Τέχνης βρίσκεται στη λεωφόρο Στασίνου και Κρήτης, στη Λευκωσία



# Περιγραφή του προγράμματος

## ▣ ΕΠΙΤΟΠΙΑ ΠΕΡΙΔΙΑΒΑΣΗ - ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Οι μαθητές/τριες μέσα από επιτόπια περιδιάβαση στους χώρους της Πινακοθήκης, επικοινωνούν με τα έργα διαφόρων καλλιτεχνών σχετικά με τον κόσμο των παιδιών. Αποκτούν εμπειρίες, γνώσεις, αναπτύσσουν δεξιότητες, θέτουν ερωτήματα, εκφράζουν συναισθήματα για τον παιδικό κόσμο αλλά και για τις έννοιες της μητρότητας, της οικογένειας και της συντροφικότητας και εμπλέκονται σε ποικίλες εικαστικές δραστηριότητες.

## ▣ ΤΑΙΝΙΑ

Τα παιδιά παρακολουθούν μια εκπαιδευτική ταινία που αναφορικά με το πρόγραμμα, λαμβάνοντας αρκετές πληροφορίες εικαστικού περιεχομένου και εμπλουτίζοντας το συναισθηματικό τους κόσμο.

## ▣ ΒΙΒΛΙΑΡΑΚΙ

Στο βιβλιάρaki του μαθητή περιλαμβάνονται επιπρόσθετες δημιουργικές δραστηριότητες για διάφορα έργα του προγράμματος με τις οποίες μπορούν να εργαστούν τα παιδιά στο σχολείο με το/τη δάσκαλο/λα τους και να εμπλουτίσουν τις εικαστικές τους εμπειρίες. Δίνεται ακόμα γλωσσάρι σχετικό με το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, καθώς και ενδεικτική βιβλιογραφία.

# Περιεχόμενο του προγράμματος

Το περιεχόμενο του προγράμματος βασίζεται σε επιλεγμένα έργα της Πινακοθήκης καταναμημένα σε δύο διαδρομές:

## Α΄ Διαδρομή

Τίτλος: Αναζήτηση του παιδικού κόσμου της Πινακοθήκης στα έργα των καλλιτεχνών που βρίσκονται στο ισόγειο



Ανδρέας Ταμαμουνάς,  
(1937), «Οικογένεια»,  
πέτρα, 2008, ύψος 110 εκ



Κώστας Αργυρού, (1917)  
«Μάνα και παιδί»  
πέτρα, 1990 - 92  
ύψος 150 εκ.



Αδαμάντιος Διαμαντής,  
(1900-1994)  
«Οι τρεις μάνες»  
ακρυλικό σε καμβά  
1972, 103x88 εκ.

# Περιεχόμενο του προγράμματος

**Α΄ Διαδρομή: Αναζήτηση του παιδικού κόσμου της Πινακοθήκης στα έργα των καλλιτεχνών που βρίσκονται στο ισόγειο**



Αδαμάντιος Διαμαντής,  
(1900-1994)  
«Ο βιολάρης Θεόδωρος»  
λάδι, 1951, 66x87 εκ.



Γεώργιος Πολ. Γεωργίου,  
(1901-1972),  
«Η Παναγία του Λιοπετρίου»  
λάδι σε ξύλο, 1952  
127x29 εκ.



Γεώργιος Πολ.  
Γεωργίου, (1901-  
1972  
«Παναγία της  
Περιστερώννας»  
λάδι σε ξύλο,  
1946, 43x50 εκ.



# Περιεχόμενο του προγράμματος

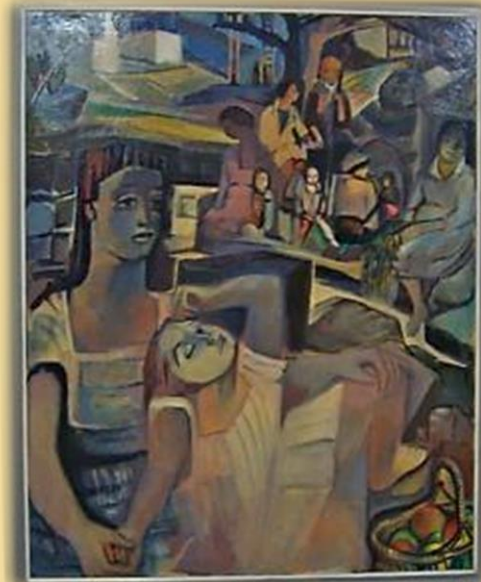
**Α΄ Διαδρομή: Αναζήτηση του παιδικού κόσμου της Πινακοθήκης στα έργα των καλλιτεχνών που βρίσκονται στο ισόγειο**



Αδαμάντιος Διαμαντής,  
(1900-1994)  
«Αγωνία IV»  
λάδι σε καμβά, 1968  
91x127 εκ.



Αδαμάντιος Διαμαντής,  
(1900-1994)  
«Γυναίκα με απλωμένα χέρια»  
Ακρυλικό σε καμβά, 1983-1984  
130x177 εκ.



Λουκία Νικολαΐδου  
(1909-1994)  
«Ένωση, ένα όνειρο  
για την Κύπρο»  
Λάδι, μεταξύ 1954-1956  
137x111 εκ.

# Περιεχόμενο του προγράμματος

**Β' Διαδρομή: Αναζήτηση του παιδικού κόσμου της Πινακοθήκης στα έργα των καλλιτεχνών που βρίσκονται στον πρώτο όροφο**



Χριστόφορος Σάββα,  
(1924-1968)  
«Μητρότητα», υφασματογραφία  
1965, 106x127 εκ.



Λουκία Νικολαΐδου  
(1909-1994)  
«Οι Αγαθοί Καρποί της Γης»  
λάδι σε καμβά,  
1993, 190x140 εκ.



Αντρέας - Άντης Ιωαννίδης, (1939)  
«Δεύτερο γράμμα στην μητέρα»  
μικτά υλικά σε καμβά,  
1992, 103x92 εκ.

# Περιεχόμενο του προγράμματος

**Β΄ Διαδρομή: Αναζήτηση του παιδικού κόσμου της Πινακοθήκης στα έργα των καλλιτεχνών που βρίσκονται στον πρώτο όροφο**



Κύπρος Περδίας,  
(1942)  
«Μητέρα και παιδί»  
πέτρα, 1989,  
ύψος 58 εκ.



Νίκος Δυμιώτης,  
(1930-1990)  
«Μάνα και παιδί»,  
ξύλο, 1970  
ύψος 50 εκ.



Χριστόφορος Σάββα  
(1924-1968)  
«Φιγούρα»  
μεικτά υλικά, 1964  
ύψος 85 εκ.

# Περιεχόμενο του προγράμματος

**Β' Διαδρομή: Αναζήτηση του παιδικού κόσμου της Πινακοθήκης στα έργα των καλλιτεχνών που βρίσκονται στον πρώτο όροφο**



Κύπρος Περδίας, (1942)  
«Μητέρα και παιδί», πέτρα, 1989,  
ύψος 58 εκ.



Χριστόφορος Σάββα,  
(1924-1968)  
«Μητρότητα»  
σύρμα, 1965  
ύψος 42 εκ.

# Στοχοθεσία

Οι μαθητές/τριες μέσα από διαδικασίες προβληματισμού και εικαστικών δράσεων:

- Θέτουν ερωτήματα και εμπλουτίζουν τις εμπειρίες τους με επιτόπου περιδιάβαση στους χώρους της Πινακοθήκης.
- Επικοινωνούν με τα έργα διάφορων καλλιτεχνών σχετικά με φιγούρες παιδιών.
- Αποκτούν εμπειρίες, γνώσεις, αναπτύσσουν δεξιότητες και εκφράζουν συναισθήματα για την έννοια της μητρότητας, της οικογένειας, της συντροφικότητας με αφετηρία τον παιδικό κόσμο που απεικονίζεται στα έργα των καλλιτεχνών.

# Μεθοδολογία

- Έμφαση στη διερεύνηση και εικαστική έκφραση των ιδεών των παιδιών - εικαστική δραστηριότητα που εμπλέκει τα παιδιά στη δημιουργία (παραγωγή).
- Οι δραστηριότητες είναι παιδοκεντρικές, και ενδιαφέρουσες για τα παιδιά και ανταποκρίνονται στις εμπειρίες και στο αναπτυξιακό τους επίπεδο.
- Παιγνιώδεις δραστηριότητες, Διερεύνηση Υλικών και Ιδεών, Αναζήτηση και Έρευνα, Διάλογος, Αναστοχασμός, Ανατροπή / Αντιπαράθεση, Αναπαράσταση/ δραματοποίηση, κ.ά.

# Δραστηριότητες

## Πριν από την επίσκεψη

Ο εκπαιδευτικός:

- Ευαισθητοποιεί τα παιδιά συζητώντας τον κώδικα συμπεριφοράς κατά την επίσκεψη
- Συζητά στην τάξη σχετικά θέματα που πραγματεύεται το εκπαιδευτικό πρόγραμμα
- Εμπλέκει τους μαθητές σε ποικίλες δραστηριότητες όπως: συλλογή εικόνων, φωτογραφιών, αντικειμένων, χαρτογράφηση εννοιών, δημιουργία μουσειακού χώρου στην τάξη

# Δραστηριότητες

## Κατά την επίσκεψη του προγράμματος

**Ο εκπαιδευτικός:**

Έχει την ευθύνη για την ασφαλή μετάβαση των μαθητών προς και από το μουσείο

Συνοδεύει την τάξη του κατά τη διεξαγωγή του εκπαιδευτικού προγράμματος



# Δραστηριότητες

## Μετά την επίσκεψη στην Πινακοθήκη

**Ο εκπαιδευτικός:**

Έχει την ευθύνη για την ασφαλή μετάβαση των μαθητών προς και από το μουσείο

Συνοδεύει την τάξη του κατά τη διεξαγωγή του εκπαιδευτικού προγράμματος

# Δραστηριότητες

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει πληθώρα δραστηριοτήτων που στοχεύουν στην εικαστική προσέγγιση της έννοιας της μητρότητας, της οικογένειας και της συντροφικότητας και στην ανάπτυξη της αισθητικής, της φαντασίας, της κριτικής σκέψης και της δημιουργικότητας των μαθητών.

Περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων δραστηριότητες σύγκρισης, αισθητικού διαλόγου με έργα τέχνης, σύνθεσης και αποδόμησης κ.α.

Ακολουθούν παραδείγματα από την εφαρμογή του προγράμματος στην πινακοθήκη καθώς και δραστηριότητες σε έντυπη μορφή:

# Δραστηριότητες

- Εξερεύνηση στο χώρο αναζητώντας τα έργα που περιέχουν παιδιά. Συζήτηση και παρουσίαση των έργων.
- Παρατήρηση υλικών από τα οποία είναι κατασκευασμένα τα έργα.
- Δραστηριότητες με αφορμή τα διάφορα υλικά και τις υφασματογραφίες με θέμα την υφή και τα συναισθήματα.
- Δραματοποίηση και αναπαράσταση του έργου «Γυναίκα με απλωμένα χέρια» του Διαμαντή.
- Εικαστική δημιουργία «γλυπτικής – παντομίμας» με το παιχνίδι «γλύπτης-πηλός».
- Εικαστική δημιουργία ομαδικού έργου με τη χρήση πραγματικών υλικών και αντίγραφα των παιδικών φιγούρων από τα έργα.

# Δραστηριότητες στο βιβλίο «Ο παιδικός κόσμος της Πινακοθήκης»

Στο ισόγειο και στον πρώτο όροφο της Κρατικής Πινακοθήκης εκτίθενται πολλοί πίνακες και γλυπτά της σύγχρονης κυπριακής τέχνης. Παρατήρησε τα παιδιά στα έργα των Κύπριων καλλιτεχνών.

Επέλεξε μια φιγούρα με παιδί όπως αυτή φαίνεται σε κάποιο από τα έργα της Πινακοθήκης και σχολίασε:

**2** Ανακάλυψε τα «μυστικά» της Πινακοθήκης

Ακολούθησε τους μικρούς ερευνητές στις σελίδες 2-5. Βοήθηέ τους να αναζητήσουν τις φιγούρες με παιδιά όπως αυτές απεικονίζονται στα έργα των καλλιτεχνών της Πινακοθήκης. Επέλεξε μια φιγούρα με παιδί, όπως αυτή φαίνεται σε κάποιο από τα έργα της Πινακοθήκης και γράψε τις σημειώσεις σου.

Το παιδί στο έργο που παρατηρείς:

Τι κάνει:

Πού βρίσκεται:

Ποιο υλικό χρησιμοποίησε ο καλλιτέχνης:

Πώς νιώθει:

Ποια πρόσωπα είναι μαζί του:

# Δραστηριότητες

Παρατηρώντας τα στοιχεία στο έργο του Διαμαντή (σελίδα 2), μπορείς να εξηγήσεις γιατί χρησιμοποίησε ο καλλιτέχνης τα συγκεκριμένα χρώματα;

Αν βρισκόσουν με τις τρεις μάνες τι συναισθήματα θα ένιωθες;

Δοκίμασε να αλλάξεις τα χρώματα στο έργο του Διαμαντή φτιάχνοντας μια παραλλαγή με άλλα χρώματα.  
Ποια συναισθήματα σου δημιουργεί;



**7** Τα συναισθήματα των χρωμάτων

Παρατηρώντας τα στοιχεία του έργου του Διαμαντή (σελίδα 2), μπορείς να εξηγήσεις γιατί χρησιμοποίησε ο καλλιτέχνης τα συγκεκριμένα χρώματα;

Αν βρισκόσουν μαζί με τις τρεις μάνες τι συναισθήματα θα ένιωθες;

Σημάρωσε την εικόνα σου σε ένα ξεχωριστό κομμάτι χαρτί και τοποθέτησε το πάνω στο έργο. Τι χρώματα θα χρησιμοποίησες, τι νύχια θα έδει το σώμα σου, τι έκφραση θα έδει το πρόσωπό σου; Θα κρατάς κάτι στα χέρια σου;

Δοκίμασε να αλλάξεις τα χρώματα στον πίνακα φτιάχνοντας μια παραλλαγή με άλλα χρώματα. Παια συναισθήματα σου δημιουργεί; Δίσε ένα τίτλο.



13

# Δραστηριότητες

Γράψε κάτω από κάθε έργο τέχνης που βρίσκεται στην Κρατική Πινακοθήκη, την κατάλληλη λέξη.

Χαρακτική

Γλυπτική

Υδατογραφία

Φωτογραφία

Υφασματογραφία

Ελαιογραφία

Ψηφιδωτό

Εγκατάσταση στο χώρο

**10** **Υλικά και Τεχνικές**

Γράψε κάτω από κάθε έργο τέχνης που βρίσκεται στην Κρατική Πινακοθήκη, την κατάλληλη λέξη.

- Χαρακτική
- Γλυπτική
- Υδατογραφία
- Φωτογραφία
- Υφασματογραφία
- Ελαιογραφία
- Ψηφιδωτό
- Εγκατάσταση στο χώρο

Χριστόφορος Σάββα, (1924-1968), «Αφηρημένο», 68x37x33 εκ.

Χριστόφορος Σάββα, (1924-1968), «Στοιβαγέτες Ορεινές», 1960, 98x142 εκ.

Βασίλης Μιχαηλίδης, (1849-1917), «Μητέρα και παιδιά», 1875-80, 80x65 εκ.


Χριστόφορος Σάββα, (1924-1968), 1963, 51x81 εκ. Συλλογή Σταύρου Οικονόμου

Τηλέμαχος Κάνθος, (1910-1993), «Παιδιά στην εκκλησία», 1941, 22x17 εκ.

Ανδρέας Σαββίδης, (1930), «Κεχλιμένες μαρμαρές», 1972, 160x90x176 εκ.

# Δραστηριότητες

Γράψε δίπλα από κάθε τεχνική τα κατάλληλα υλικά που μπορεί να χρησιμοποιήσει ο καλλιτέχνης.



Γράψε δίπλα από κάθε τεχνική τα κατάλληλα υλικά που μπορεί να χρησιμοποιήσει ο καλλιτέχνης:

Χαρακτική: .....

Υφασματογραφία: .....

Πλυκτική: .....

Ελαιογραφία: .....

Υδατογραφία: .....

Φωτογραφία: .....

Βιντεοτέχνη: .....

Εγκατάσταση στο χώρο: .....

Ψηφιδωτό: .....

Κολάζ: .....

# Δραστηριότητες

Τα έργα του Πάμπλο Πικάσο (1881-1973) με θέμα μητέρα και παιδιά είναι σε χρονολογική σειρά.

Τί παρατηρείς για τον τρόπο που είναι ζωγραφισμένο το κάθε έργο;

Δοκίμασε να ζωγραφίσεις το ν εαυτό σου με διαφορετικές τεχνοτροπίες

Τα έργα του Πάμπλο Πικάσο (1881-1973) με θέμα μητέρα και παιδιά είναι σε χρονολογική σειρά. Π παρατηρείς για τον τρόπο που είναι ζωγραφισμένο το κάθε έργο δοκίμασε να ζωγραφίσεις τον εαυτό σου με διαφορετικές τεχνοτροπίες.

Πάμπλο Πικάσο (1881-1973)

21

«Μητέρα και παιδί, γαλακτοδόχος σε κεραμικά, 1905, 75x62 εκ., Πινακοθήκη Staatsgalerie, Στουτγκάρδη

«Ο Γάι, γαλακτοδόχος, λάδι σε κεραμικά, 1924, 130x97,5 εκ., Μουσείο Πικάσο, Παρίσι

«Μητέρα με ένα κοριτσάκι (Μόνα Πικάσο), λάδι σε κεραμικά, 1938, 55x40 εκ., Συλλογή Busemgart, Δουκέρνη

«Ο γάι, του Γάι, λάδι σε κεραμικά, 1954, 116x89 εκ., Μουσείο Πικάσο, Παρίσι

«Η μητέρας Μαργαρίτα-Μαρίνα, λάδι σε κεραμικά, 1957, 53x27 εκ., Μουσείο Πικάσο, Βαρκελώνη



# Έργα μαθητών/τριών εμπνευσμένα από το εικαστικό πρόγραμμα

Τα έργα των  
μαθητών/τριών  
παρουσιάστηκαν  
στην έκθεση  
παιδικής τέχνης στο  
ίδρυμα  
Αρχιεπισκόπου  
Μακαρίου Γ΄ από  
τις 18 Μαΐου 2013  
έως και το  
Σεπτέμβριο του  
2013.



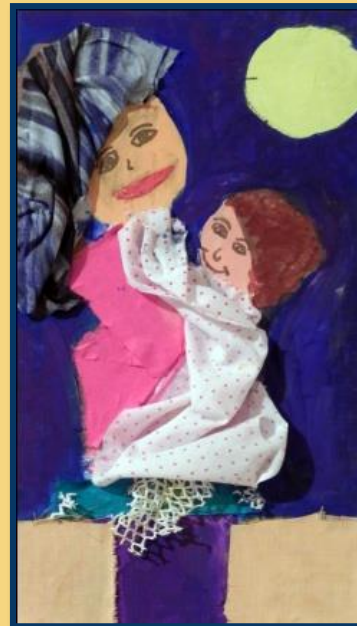
# Έργα μαθητών/τριών εμπνευσμένα από το εικαστικό πρόγραμμα



# Έργα μαθητών/τριών εμπνευσμένα από το εικαστικό πρόγραμμα



# Έργα μαθητών/τριών εμπνευσμένα από το εικαστικό πρόγραμμα





## **«Ο ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ»**

**Οργάνωση και παρουσίαση ύλης:**

**Τερέζα Λαμπριανού - ΕΔΕ Εικαστικών Τεχνών**

**Τζούλια Ηλιάδου και Περσεφόνη Κρασίδου - Σύμβουλοι Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων**

**Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας Λευκωσίας 2012-2013**